

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

КЊ. LXXIII, СВ. 1–2

КОНФЕРЕНЦИЈА EUROJOS-XII: „SŁOWNIK JĘZYKOWY –
LEKSYKON – ENCYKLOPEDIA W PERSPEKTYWIE BADAŃ
PORÓWNAWCZYCH SŁOWIAN I ICH SĄSIADÓW“

Лублин, 7–9. XII 2016. год.

У Пољској, у Лублину, од 7. до 9. децембра 2016. године, на Институту за пољски језик Универзитета „Марија Кири Склодовска“, одржана је дванаеста по реду међународна конференција етнолингвистичког пројекта ЕУРОЈОС под називом *Речник – лексикон – енциклопедија у предстојећим компаративним истраживањима о Словенима и њиховим суседима*. Њеним одржавањем званично је започет други циклус пројекта ЕУРОЈОС, назван ЕУРОЈОС-2, који представља наставак и продужетак рада у оквиру овог међународног пројекта, који од оснивања организује и води проф. др Жежи Бартмињски. Пројекат је до сада добио вредна признања од еминентних стручњака из области етнолингвистике (проф. Светлане Толстој, Институт за славистику РАН и др Јорг Зинкена, Универзитет у Манхајму, в. у: *Etnolingwistyca* 28, 2016), у виду позитивних оцена досадашњих резултата остварених у различитим видовима тимског рада лингвиста из међународне академске заједнице, као и у виду покровитељства Етнолингвистичке комисије при Међународном комитету слависта и Института за славистику Пољске академије наука.

Пројекат ЕУРОЈОС (скраћено од назива: *Језичка и културна слика света Словена и њихових суседа*) је међународни пројекат покренут 2001. год. под руководством професора Жежија Бартмињског с циљем описа и упоредног истраживања језичке слике света Словена, и шире, европских народа. Теоријско-методолошки програм пројекта се заснива на претпоставци да је човекова спознаја света субјективна и у великој мери одређена језиком и културом народа коме припада (што је детаљно образложено у радовима Ј. Бартмињског

и његових сарадника; детаљније информације о самом пројекту и овим радовима в. у J. Bartmiński, I. Bielińska-Gardziel „15 lat konwersatorium EUROJOS“, *Etnolingwistyca* 28, 2016, с. 317–322). Предмет истраживања на пројекту су концепти (вредности), који имају важну улогу у савременом свету, као што су: ДОМ, РАД, ЧАСТ, СЛОБОДА, ЕВРОПА, ПОРОДИЦА, НАРОД и др. Њихова анализа се заснива на анализи три типа података: системским, текстуалним и анкетним (С–А–Т).

Пројекат је током времена развијан и дорађиван у теоријско-методолошком смислу, тако да је 2008. год. обновљена његова концепција, а од 2009. год. је постао део истраживачког програма Института за славистику Пољске академије наука. Прва фаза пројекта успешно је окончана 2015. год. заснивањем и израдом колективног речника *Аксиолошког лексикона Словена и њихових суседа (Leksykon aksjologiczny Słowian i ich sąsiadów)*, под редакцијом Жежија Бартмињског, чији је први том „Дом“ изашао 2015. год у Лублину (редактори Ј. Бартмињски, И. Бјелинска-Гардзел, Б. Живицка). Непосредно пред почетак конференције изашао је трећи том овог Лексикона „Рад“ под редакцијом Ј. Бартмињског, М. Бжозовске и С. Небжеговске-Бартмињске, а у завршној фази су радови на још три тома: „Европа“, „Слобода“ и „Част“, чије се објављивање ускоро очекује. У првом тому „Дом“, и још више у трећем дому „Рад“, до изражаја је дошао кохерентан теоријски и методолошки приступ у опису концепата, развијан за потребе овог Лексикона, у виду когнитивне дефиниције која се ослања на анализу три типа података (С–А–Т), као и у виду типографских конвенција записивања ПОЈМОВА/КОНЦЕПАТА, *лексема* и ‘значења’. Значајно је напоменути да су у раду прве фазе пројекта ЕУРОЈОС и у публикувању његових резултата, поред бројних лингвиста из различитих земаља учествовали и српски лингвисти који су на материјалу српског језика представили до сада обрађене концепте: ДОМ (Стана Ристић и Ивана Лазић Коњик), ЕВРОПА (Маријана Богдановић), РАД (Марија Стефановић), ЧАСТ (Дејан Ајдачић) и СЛОБОДА (Рајна Драгићевић).

Организатори конференције ЕУРОЈОС 12 били су Институт за пољски језик Универзитета „Марија Кири Склодовска“, Институт за славистику Пољске академије наука, Институт хуманистичких наука у Прземислу и Етнолингвистичка комисија при Међународном комитету слависта. Конференција је организована с циљем да се размотри општа питања у вези са наставком рада на пројекту ЕУРОЈОС-2, и да се размотри основна тема конференције истакнута у наслову (иницирана на претходној конференцији ЕУРОЈОС 11 која је одржана у Варшави 13. октобра 2015. год.), која укључује

следеће подтеме: разноликост врста лексикографских публикација, јединице описа у речнику, лексикону, енциклопедији, разлика између општег и енциклопедијског знања, структура чланка у дескриптивном речнику, лексикону, енциклопедији, принципи уређивања у речнику, лексикону, енциклопедији.

У раду дводневне Конференције учествовало је више од 20 истраживача из 8 земаља (Пољске, Русије, Србије, Украјине, Литваније, Хрватске, Белгије и Белорусије). Прочитана су укупно 23 реферата у којима су размотрена следећа питања:

1) Општа методолошка питања у вези са разликама у структури чланка у речнику, лексикону и енциклопедији (питања задата тематским оквиром конференције), као и друга методолошка питања: Jerzy Bartmiński (Лублин), *Czym jest i czym może być Leksykon aksjologiczny Słowian i ich sąsiadów?*; Стана Ристић, Ивана Лазић Коњик (Београд), О структури чланка у речнику, лексикону, енциклопедији (са освртом на јединице описа у ове три лексикографске публикације; Dejan Ajdačić (Кијев), *Razmišljanja o teškoćama enciklopedijsko-jezičkog opisa visokih moralnih vrednosti*; Kristina Rutkowska (Вилно), *Miejsce źródeł ludowych w litewskim językowym obrazie świata*; Sebastian Wasiuta (Лублин), *Miejsce przysłów w rekonstrukcji językowego obrazu świata*; Stanisława Niebrzegowska-Bartmińska (Лублин), *Dwa warianty definicji kognitywnej*).

2) Представљени су концепти ДОМОВИНЕ, ДЕМОКРАТИЈЕ, ПРАВДЕ и ЗДРАВЉА на материјалу различитих језика, који су одабрани да се обрађују у оквиру лексикографског дела пројекта ЕУРОЈОС-2: Amir Kapetanović (Загреб), *Czym jest dla Chorwatów ojczyzna (DOMOVINA) i mała ojczyzna (ZAVIČAJ)?*; Piotr Mirocha (Краков), *Językowy obraz DEMOKRACJI w języku chorwackim – pierwszy etap badań*; Aleksy Judin (Гент), *Demokracja w słownikach języka rosyjskiego i encyklopediach rosyjskich: analiza porównawcza*; Beata Żywicka (Прземисл), *SPRAWIEDLIWOŚĆ w świadomości językowej współczesnej młodzieży*; Марија Стефановић (Нови Сад), *К описанию концепта ЗДОРОВЬЕ – системные данные на материале сербского языка*; Alla Kozhinowa (Минск), *Аксиологическое понятие ЗДОРОВЬЕ в исторической перспективе*; Marzena Marczevska (Келце), *Myśli o ZDROWIU w świetle danych etymologicznych*).

3) Представљене су различите друге вредности укорене у језику и култури европских народа: Ольга Фролова (Москва), *Тело как ценность и телесный код в русской пословице и загадке*; Dorota Pazio-Wlazłowska (Варшава), *Sposób prezentacji leksyki konfesyjnej w słownikach objaśniających języka polskiego XX i XXI wieku*; Ewa Masłowska (Варшава), *Profile MIŁOSIĘRDZIA (w ujęciu etnolingwistyc-*

знум); Елена Березович (Екатеринбург), Культурно-језиковој образ *МАЗУРА* в русском языке; Joanna Popielska-Grzybowska (Pułtusk), *Studia nad językowym obrazem świata w językach starożytnych*; Alena Rudenka (Минск), *Исследования картины мира в США*; Karolina Woszczewska (Лублин), *Definicje leksykograficzne a potoczne użycie słowa (przykład UCHODŹCY)*; Sara Akram (Лублин), *Definicje w słownikach językowych i specjalistycznych a współczesna praktyka językowa (na przykładzie kreacji i słów pokrewnych)*).

4) Приказан је и оцењен објављени први том *Аксиолошког лексикона Словена и њихових суседа (LASiS)*, „Дом“ (Людмила Л. Федорова (Москва), *Место Аксиологического лексикона славян и их соседей среди современных словарей культурных концептов (на примере тома ДОМ)*) и промовисан трећи том „Рад“, који је изашао непосредно пред одржавање конференције. Професор Жежи Бартмињски је предочио актуелно стање у раду на преосталим томовима „Европа“, „Част“ и „Слобода“, укратко представио предмет и задатке будућег пројекта ЕУРОЈОС-2 (Jerzy Bartmiński (Лублин), *Perspektywy projektu EUROJOS-2*) и најавио радни састанак сарадника на пројекту, који је потом уследио.

Радни састанак присутних сарадника пројекта ЕУРОЈОС-2 организован је како би се планирао даљи рад у оквиру пројекта у вези са описом изабраних концепата. То су концепти: ПОРОДИЦА, ЗДРАВЉЕ, ДУША, ПРАВДА, ДОМОВИНА, ДЕМОКРАТИЈА, ПАТРИОТИЗАМ, СОЛИДАРНОСТ, ТОЛЕРАНЦИЈА И НАРОД. Договорен је састав тимова који ће радити на појединачним томовима, као и уредници за сваки том, а размотрене су и могућности наставка финансирања пројекта за наредне четири године.

Важно је истаћи на крају да је пројекат отворен за све нове сараднике који су заинтересовани за његову тематику и истраживање концепата (вредности) у различитим језицима. Информације о словенској етнолингвистици, раду (Лублинске) етнолингвистичке школе, као и о самом пројекту ЕУРОЈОС, могу се наћи на следећим линковима:

<http://www.rastko.rs/projekti/etnoling/>

<http://journals.umcs.pl/et/issue/archive>

<http://ispan.waw.pl/default/pl/projekty-naukowe/217-eurojos>.

Ивана В. Лазич Коњик*
Институт за српски језик САНУ

* ivana.konjik@isj.sanu.ac.rs